

ლიტერატურული განმეობი

№6 (166) 25 მარტი - 7 აპრილი 2016

გამოცემის თარიღი 2016 კვირაში ერთხელ, არასკონკიტ

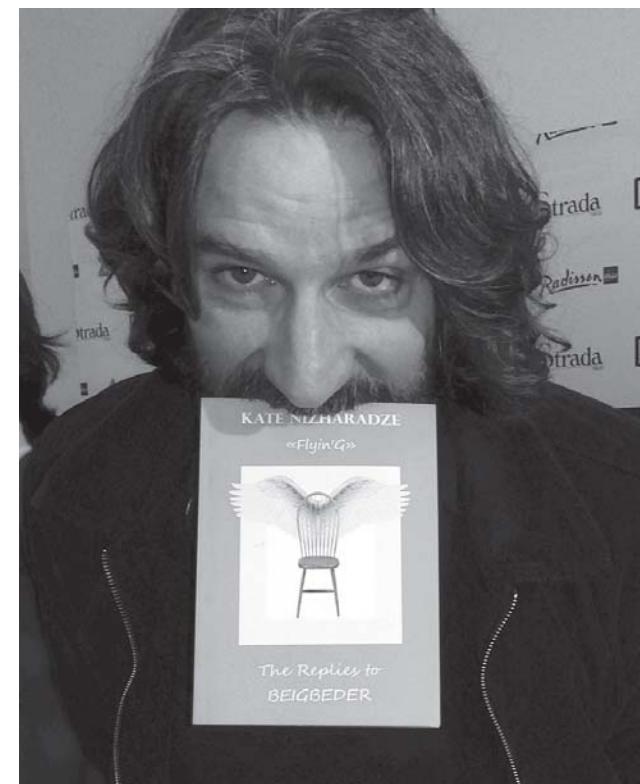
ფასი 80 თერი

პატარა ნაცვლიშვილი

ფონდის წევაზე გამოცემის თანამდებობის შემთხვევა

ქეთი ნიუარაძე,
ფრედერიკ ბეგბედერი,
სელინჯერი & უნა,
დავით ფონკინისი,
ნანა გოგოლაშვილი
და სხვები

დღიუმა რომ ჩამოვიდა საქართველოში, მე თბილისში არ ვიყავი. საერთოდაც არ ვიყავი. 94 წლის შემდეგ დაგადებულვარ. ამავე მიზეზით არც ჯონ სტაინბერის ჩამოსვლას მოვსწორებივარ, რომელიც საქართველოს ჩემს დაბადებამდე 5 წლით ადრე სწვევია. აი, არტურ ჰეილის სტუმრობა კი კარგად მახსოვს. მახსოვს კი არა, ფაქტობრივად, მის გამო გამაგდეს ახკომიდან, სადაც მაშინ კორესპონდენტად ვმუშაობდი. „ოტელის“, „აეროპორტისა“ და „ბორბლების“ სახელგანთქმული ავტორი თბილისში ჩამოსულიყო და მასთან გამართულ შეხვედრაზე გამაგზავნეს რედაქციიდან. არ ვიცი, რა სალის იყო თავმყრილი იმ შეხვედრაზე და ვინ შეარჩია, მაგრამ როცა სტუმრამა აქვა, მზად ვარ, ყველა თქვენს კოთხვას ვუასრულო, ხმა ვერავინ ამოინდ. მე კიდე უურნალ „ამერიკაში“ წაკითხული მქონდა, რომ ჰეილი იმდროინდელ ამერიკულ ლიტერატურაში დამკავიდებული ლამის მერისტრიმული მიმდინარეობის – „ახალი უურნალიზმის“ – ერთ-ერთი წარმომადგენერალი იყო ტომ ვულფთან, ტრუმენ კეპოტესა და ნორმან მეილერთან ერთად. ჰეილა, ჩემს ცოდნას ვაჩვენებ-მეთქი, მარკ ტვენიდან და ჰემინგუედან დავიწყე უურნალისტი-მნერლების ჩამოთვლა, მაგრამ საკმარისი იყო „ახალი უურნალიზმის“ ხსენება, რომ ჰეილი ჯერ წარმინილდა, მერე სულაც გალურჯდა და გაბრაზებულმა ჩაიძურდლუნა, რა უურნალიზმი, რის უურნალიზმი, მნერალი ვარო! სიტყვა „უურნალიზმი“ იუკადრისა პროზისტიკომა! შეურაცხეოფად მივღო. ეს ამბავი რედაქტორიში, ბუნებრივია, ჩემზე ადრე მივიდა. ჰეილა, ამის მერე იყო, სამსახურიდან წასვლა რომ მაძულეს. მეც გუდა-ნაბადი ავიკარი და სპორტულ უურნალისტიკას შევაფარე თავი – აჩიკო გოგელის „მართვეში“ წავედი.

ასე რომ, ცუდად მაქვს დაცდილი სახელიანი მნერლების საქართველოში სტუმრობა. ამიტომაც იყო, როცა შარშანინ საქართველოს ორპან ფამუქი ეწვია, ახლოსაც არ ვავეკარე. და კიდევ ალბათ იმიტომაც, რომ მე ის მანამდე სტამბულში მყავდა უკვე ნანასი.

თუმცა აქ ერთი სხვა შემთხვევაც მახსენდება: 1985 წელს თბილისს პიტერ უსტინოვი ესტურა ერთი დღით. არსად არაფერი დანერილა ამ ამბავზე. ერთადერთი ჩემი ინტერვიუ გამოქვეყნდა იმავე ახკომში 18 აპრილს გიორგი ჯორჯაძის ფსევდონიმით. მაშინ უკვე რედაქტორი ვიყავი. ხოლო პიტერ უსტინოვთან ის ჩემი ინტერვიუ, როგორც ჩანს, პირველი ექსკლუზივი გახლდათ ქართულ პრესაში!

და აი, თბილისში ფრედერიკ ბეგბედერი ჩამოვიდა, თავი რომ კიტრად მოაქვს და არცთუ უსაფუძვლოდ – არის კიდეც!

თუმცა მისი უკველა რომანი მაქვს წაკითხული, ვერ ვიტყვი, რომ წლევანდლამდე დიდად აღფრთვანებული ვიყავი ბეგბედერით, მაგრამ ბოლო წიგნმა „უნა & სელინჯერი“ მას ჩემს ფავორიტ ავტორთა შორის მიუჩინა ადგილი. რა ვენა, სიყმარვილიდან ასე ვარ – ნებისმიერ გამონავონს ნამდვილი ამბავი მირჩევნია, რომელიც, ხშირ შემთხვევაში,

ისეთია, ვერა მნერლის ფანტაზია რომ ვერ მოიგონებს. ეს ნელიწადი ჩემთვის სწორედ ბეგბედერის ჯერვერობით ამ უკანასკნელი რომანით დაიწყო. ბედობასა და შობას შორის შემომეკითხა და შთაბეჭდილება დღემდე არ გამნელებია!

50 წლის ფრედერიკ ბეგბედერი თანამედროვეობის ერთ-ერთი ყველაზე ცნობილი ფრანგი მნერალი და საქართველოში ერთ-ერთი ყველაზე პოპულარული უცხოელი ავტორია. ალბათ სულ რამდენიმე ენაზე თარგმნილი ბეგბედერი ისე სრულად, როგორც ქართულად. ქართველ მკითხველს საშუალება აქვს, ნაკითხოს მისი ყველა წიგნი სულ-სულ პირველისა და სულ-სულ უკანასკნელის გარდა. მე კი, უკვე ვთქვი, სწორედ ეს უკანასკნელი მომწონს ყველაზე მეტად – „უნა & სელინჯერი“. მომწონს ერთი მხრივ სელინჯერის – ჩემი უსაყვარლესი მნერლისა და მეორე მხრივ – ამ რომანის დოკუმენტურობის გამო.

მე და ბეგბედერის სელინჯერის სიყვარული გვართოანებს. მე, ბეგბედერსა და სელინჯერს კი – ჩემზე გაცილებით უმცროსი გოგონების სიყვარული. ამ ამბავში ჩარლი წაპლინიც ჩვენთან არის!

ჰოდა, მნერალთა სახლში გამართულ იმ დახურულ შეხვედრაზე ბეგბედერმა სწორედ მასზე გაცილებით უმცროს გოგონებს მიაქცია ყურადღება – ეს რა კარგი მნერლები გყოლით ქართველებსო! ქეთი ნიუარაძე, ეკა ტოგონიძე და თეონა დოლენჯაშვილი ჩემს გვერდით ისხდნენ პირველ რიგში. ბეგბედერს ეკას მუხლებს ზემოთ აცოცებული ჩემები მოეწონა განსაკუთრებით.

თუმცა ბეგბედერიც შემოვლითი გზით – სარეკლამო ბიზნესიდან მოვიდა მნერლობაში, და გარდა ამისა, პრესასა და ტელევიზიაშიც აქტიურად თანამშრომლობს, როგორც მესვეტე, წამყვანი, ჟუბლიცისტი თუ რედაქტორი, ჰეილისთან გამოცდილებამილებულს სიტყვა „უურნალისტიკა“ მე მასთან მიმართებაში არაფრისდიდებით არ დამცდება. ყოველ შემთხვევაში – მის გასაგონად. ვერავინ ვერანაირი სამსახურიდან ვე(ლ)რ მომხსნის, მაგრამ ვაითუ, ესეც გამინანყენდება! აბა, ეს არის პროზიშილი, თუ არის!

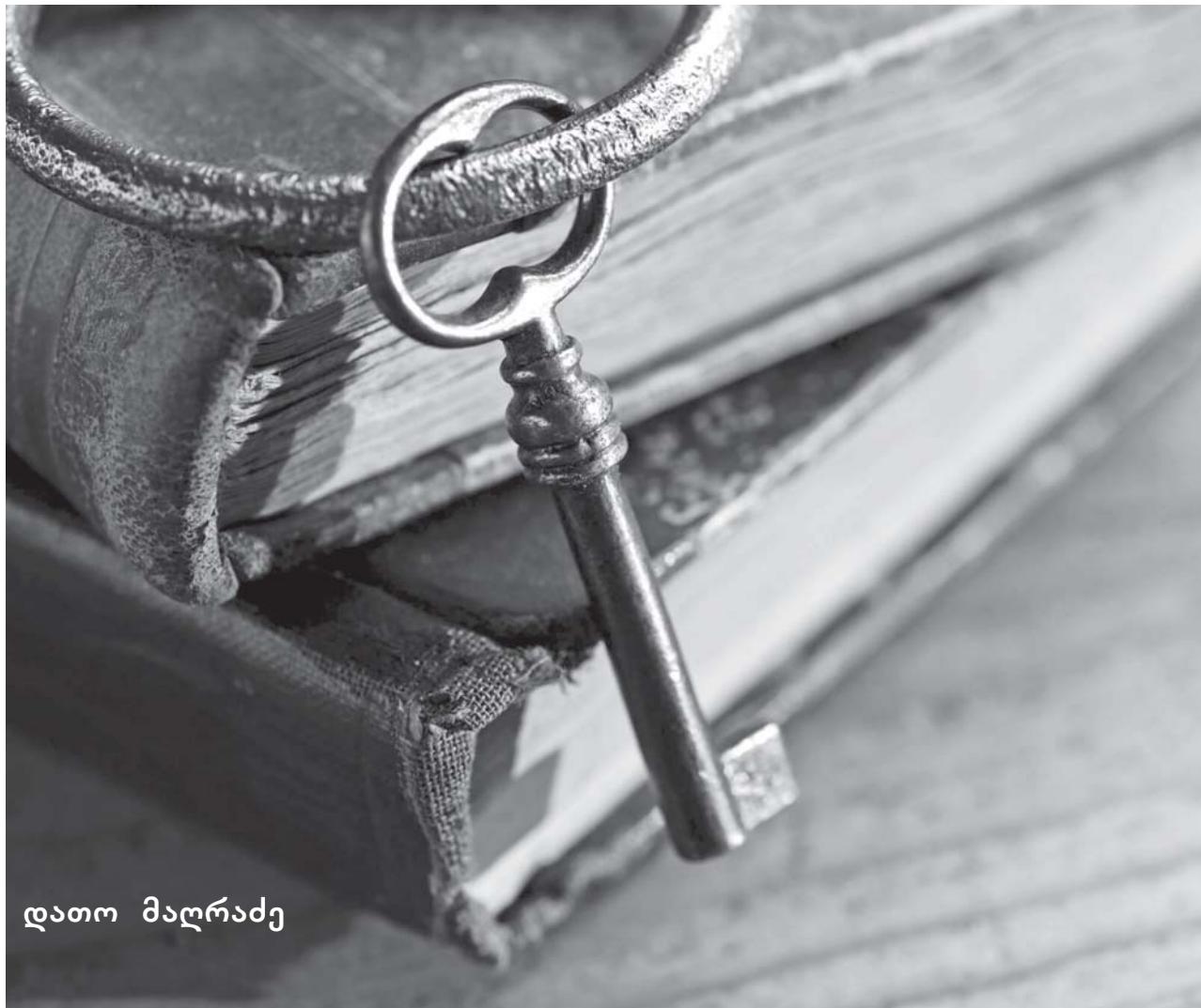
თუმცა რომანში Windows on the world თავის „ექსურნალისტურ გამოცდილებას“ საგანგებოდ აღნიშნება. ბეგბედერის რომანების უმეტესობა ავტობიოგრაფიულია. თითქოს წარმოუდგენელია, რომ ჯერომ სელინჯერის, უნა ო'ნილისა და ჩარლი ჩა-ლინის სასიყვარულო ურთიერთობების შესახებ დაწერილი მისი მხატვრულ-დოკუმენტური წიგნიც ავტობიოგრაფიული იყოს, მაგრამ ბეგბედერის გვერდის უსტინოვთან ვარო! სიტყვა „უურნალისტიკა“ მე მასთან მიმართებაში არაფრისდიდებით არ დამცდება. ყოველ შემთხვევაში – მის გასაგონად. ვერავინ ვერანაირი სამსახურიდან ვე(ლ)რ მომხსნის, მაგრამ ვაითუ, ესეც გამინანყენდება! აბა, ეს არის პროზიშილი, თუ არის!

თუმცა რომანში Windows on the world თავის „ექსურნალისტურ გამოცდილებას“ საგანგებოდ აღნიშნება. ბეგბედერის რომანების უმეტესობა ავტობიოგრაფიულია. თითქოს წარმოუდგენელია, რომ ჯერომ სელინჯერის, უნა ო'ნილისა და ჩარლი ჩა-ლინის სასიყვარულო ურთიერთობების შესახებ დაწერილი მისი მხატვრულ-დოკუმენტური წიგნიც ავტობიოგრაფიული იყოს, მაგრამ ბეგბედერის გვერდის უსტინოვთან ვარო! სიტყვა „უურნალისტიკა“ მე მასთან მიმართებაში არაფრისდიდებით არ დამცდება. ყოველ შემთხვევაში – მის გასაგონად. ვერავინ ვერანაირი სამსახურიდან ვე(ლ)რ მომხსნის, მაგრამ ვაითუ, ესეც გამინანყენდება! აბა, ეს არის პროზიშილი, თუ არის!

თუმცა ბეგბედერის რომანების ნაკითხვებით არ დამცდება. ყოველ შემთხვევაში – მის გასაგონად. ვერავინ ვერანაირი სამსახურიდან ვე(ლ)რ მომხსნის, მაგრამ ვაითუ, ესეც გამინანყენდება! აბა, ეს არის პროზიშილი, თუ არის!

თუმცა აქ არ დამცდებაო? აპა, მეორე აპაციშივება! ვახსენე უურნალისტიკა!

თავის ამ ახალ წიგნში ბეგბედერი აღწერს მის ჩასვლას პატარა ამერიკულ ქალაქ (თუ სოფელ?) კორნიშში, რეჟისორ უნა-მარი პერიესთან და პროდიუსერ გიორგი რაბინიშვილი გამობრუნდა. იგი დაწერილებით აღწერს, როგორ მიადგა 2007 წლის 31 მაისს, ხუთშაბათს, 11 საათსა და 30 წუთზე სელინჯერის ჭიშკარს, მაგრამ სირცევილეული გამობრუნდა უკან. ვერ გაბედა ბოლო ნაბიჯის გადადგმა. „ვი-ცოდი, რომ შემეშინდებოდა, – წერს ბეგბედერი, – ვი-ცოდი, რომ შემეშინდებოდა, – წერს ბეგბედერი, – ვი-ცოდი, რომ შემენუხებინა ადამიანი, ვინც კითხვა შემაყვარა“. ბეგბედერის მიადგა 2007 წლის 31 მაისს, ხუთშაბათს, 11 საათსა და 30 წუთზე სელინჯერის ჭიშკარს, მაგრამ სირცევილეული გამობრუნდა უკან. ვერ გაბედა ბოლო ნაბიჯის გადადგმა. „ვი-ცოდი, რომ შემეშინდებოდა, – წერს ბეგბედერი, – ვი-ცოდი, რომ შემეშინდებოდა, – წერს ბეგბედერი, – ვი-ცოდი, რომ შემენუხებინა ადამიანი, ვინც კითხვა შემაყვარა“. ბეგბედერის მიადგა 2007 წლის 31 მაისს, ხუთშაბათს, 11 საათსა და 30 წუთზე სელინჯერის ჭიშკარს, მაგრამ სირცევილეული გამობრუნდა უკან. ვერ გაბედა ბოლო ნაბიჯის გადადგმა. „ვი-ცოდი, რომ შემეშინდებოდა, – წერს ბეგბედერი, – ვი-ცოდი, რომ შემეშინდებოდა, – წერს ბეგბედერი, – ვი-ცოდი, რომ შემენუხებინა ადამიანი, ვინც კითხვა შემაყვარა“. ბეგბედერის მიადგა 2007 წლის 31 მაისს, ხუთშაბათს, 11 საათსა და 30 წუთზე სელინჯერის ჭიშკარს, მაგრამ სირცევილეული გამობრუნდა უკან. ვერ გ

დათო მალრაძე

ოდისეა

არ დავივინყო,
შემაკრთობს შიში,
მშობლიურ სახლის ჭერი და ფუძე,
ვინახავ, როგორც საყვარელ წიგნში
ხმელი ფოთოლით ჩანიშნულ ფურცელს.

და ქალის თავშალს, რომელიც გაგშა-
ლე იალქანად ქალალდის ნავზე,
ვინახავ, როგორც კიდობნის ჯავშანს,
ნოეს ოტელში,
ხედებით წყალზე.

და ქორს, რომელიც ცაზე ისვენებს,
მაგრა ჰკიდია ძაღლების ყეფა,
ვინახავ,
როგორც მინდვრის სისველეს
აგრილებს როცა ახოტრილ კეფას.

აღარ სჭირდება ამ სასმისს დაცლა,
იმ წლების მაღლით ისე ვარ სავსე,
რომ ციფერბლატის ისრების ნაცვლად
დროს ქორის ფრთხებით
ვასწორებ ცაზე.

ძველი კადრების არის პარადი...
ძვირფასი წლები უთვლელ კარატით...
ობის სურნელი კაელის კარადის...
ან და მარადის...
ან და მარადის...

...მოედნის განცდა ოთახის შიგნით,
ბურთი შემთხვევით ფაიფურს ასცდა,
ნაბიჯის ხმაზე გადაშლა წიგნის.
მარადის ან და...
მარადის ან და...

გაცვეთილ ფურცლებს „ჩაილდ პაროლდის“
ვეხები, როგორც პაროლი,
მელანს საშრობი
და „აი აა“, როგორც პაროლი,
კარს გამოალებს ჩვენი ბავშვობის.
— ბავშვობისაკენ! — პორტის მოლარეს
ვუკვეთავ სკამს და აფრებს ნიკესი
და ვაძლევ აღთქმას მთვარის ოლარებს,
არ დავრჩე იმად,
რადაც ვიქეცი.

გემბანის ქარში ცალიმხრის ბილეთს
დავხედავ, როგორც განდობის სარკეს,
და წარვუდგები
მშობელს და შვილებს
გზაზე შემდგარი, ბავშვობისაკენ.

ყრმობის ენაზე რაც ვერ ითარგმნა,
ჩამოგვერთმევა საბაჟო პუნქტში,
რომ მიადგება გემი ითაკას
და ყველა ხვალე
გახდება გუშინ.

ომი

როგორც ზეიმზე წავიდნენ ომში...
ახლა წაშლილა იმ უბნის კვალი,
ცალ თვალს მარიდებს
ცალთვალა ბომეი,
მახსოვს, უყვარდა ლამაზი ქალი.

თავერა

...ვხედავ ოთახში ლამბაქზე ატმებს,
— ჰერ! —
ვეძახი ერთგულ ტერიერს,
მსურს ბავშვობაში ჩამოვჯდე სადმე,
თვალი შევავლო ძველ ინტერიერს.

ალბათ პირველად,
ახლა რომ ვფიქრობ,
ვნახე მეზობლად სამძიმრის ხალხი...
აივნის ჭალი პეპლებს რომ იკრობს,
ისე ეკვრონენ მის ფანჯრებს სახით.

უფალს მიბარდა გოლი თავერა,
უბნის ჯიგრების კერპი და ვაცი,
შერჩა ამ ქალაქს
ძველს და გავერა-
ნებულს სახელი მაგარი კაცის.

...მერე ფანჯრებზე გაჩნდა გისოსი
და სხვენში ბუდე წაართვეს მტრედებს
და მერე ვიღაც უსინდისოსი
აბრა მაკრეს
თავერას კედელს.

ჰილისუფალი

მოუნდა ცხედრის
ხელით შეხება
და საიქიოს
კარის შეღება.

ლალატი

ის გაჟყვა გრაფ გალენბერგს

ლამის მგზავრს ქუჩა ლამპიონს უნთებს,
ლალატის მახვილს
ვერ დახვდა ფარი,
ძალა წაერთვა ლიმილის კუნთებს.
ფანჯარას მოაქვს სონატა მთვარის.

ალბათ უნდოდა ილბალს გავესი-
ლაქე, რომ მეგრძნო
ქვესენელის გემო,
ბაგრამ შეუწყო მთვარემ კლავესინს
ხმა. ჩაუგარდა კლავში დემონს.

შედებულ სარკმელს მუხლზე შევთხოვე,
მიშვერილ კეფას, როგორც ოლარი,

რომ დაჰუენოდა, როგორც ბეთჰოვენს
ფიქრი ლალატში ანაბოლარი.

...მითხრეს სხვას გაჟყვა, მოხდით ბოდიშის,
იუნიებოდა გაზეთის გვერდიც...
და მეც დავდექი, როგორც ქორწილში,
ცის გუმბათის ქვეშ,
ლალატის გვერდით.

სხვამ შეიყვანა ქალი ტაძარში
და მე კი ტაძარს ვეძებდი ქალში,
ისევ ლექსებს რვეულს გადაეშლი,
ქალის ძებნაში
გამექცა ფალში.

...მას უცქერს გრაფი,
...მე ვუცქერ გრაფინს,
ერთად ვადიდებ მთვარეს და ლვინოს,
და სანამ გაქრა ცხოვრება სწრაფი,
გავანდობ სათქმელს
დო-დიეზ მინორს.

პითევა-პასუხი

ამ მემუარებს ვწერ იმ იმედით,
რომ სიკვდილის წინ მეყოფა ძალა,
ბუხართან სახით მოზეიმეთი
ცეცხლს მივცე ის, რაც
გავანდე კალამს.

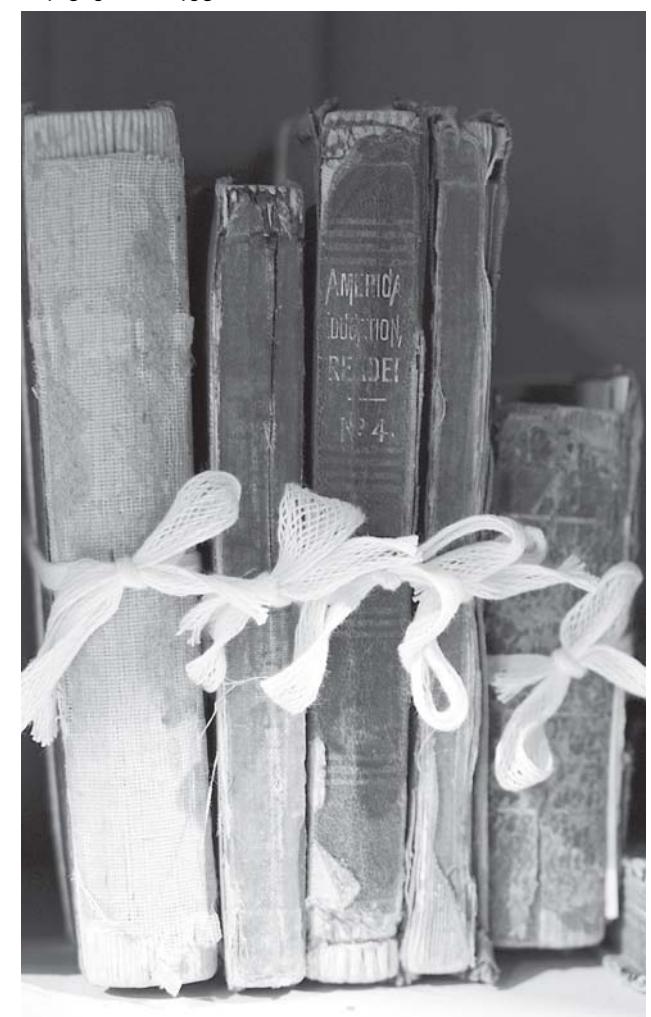
თუმცა ცხოვრება აკინძა სტამბამ,
დაუსტამბავი დამრჩა წერტილი,
ინახავს ძამის ალერსის ამბავს
დილა,
თოლიის გადაყეფილი.

— Avanti! — მხოლოდ
უცბად გატესტა
ნაზი გრაცია ჯაკომიშ თვალით
და ვენეციურ კედლის სარკესთან
გულალმა ვნებით სუნთქავდა ქალი.
ვიდრე დაადგეს გულზე ტომბა თურ-
მე, სენიორ პონტიმ,
გემზე ანდებით,
გასცა პასუხი მადამ პომპადურს
კითხვაზე, —
— რომელ მხრიდან ბრძანდებით:

— სად მარმარილო სუნთქავს კარარის,
სადაც დააკრეს მარკა ჩემოდანს,
— მადამ, ზეცა ხომ მხარე არ არის,
მისი ვალია,
იყოს ზემოდან.

ნიუსი

ყველა ნიუსზე ცხელი ნიუსი, —
...რაც პოეტისთვის ორჯერ ორია...
წინ მიუძღვება ვირგილიუსი
ალიგიერის ალეგორიას.

* * *

როცა ადამიანები
ათ ნაწილად არიან დაყოფილები
(მეიგავის ტოტებივით),
მე აღარავის მივეკუთვნები,
მე, მაშინ,
მეთერთმეტე ტოტი ვარ,
გადამტვრევადაც რომ
აღარ ღირს.

* * *

მავანმა
არ გაქციოს თავისნაირად —
ჩავულაპარაკე
საკუთარ თავს.

* * *

მაშინ,
როცა რეალობა
თვალებში გიყურებს და
არ გაძლევს საშუალებას
მზერა აარიდო,
მოძალადე ის კი არა,
იქვე,
გულში ჩასაფრებული
მეტაფიზიკური მე...

* * *

ამ ხრიოკ ქალაქში
ბევრი ჩვენგანი
სოფელზე ოცნებას დაატარებს,
როგორც წამალს,
როგორც პირველად დახმარებას,
სასწრაფოს გამოჩენამდე.

* * *

ვრცელი იყო ტექსტი —
სიტყვებით გადაყირჭებული,
მაგრამ ვერაფერი გავიგე...
არ მესმოდა ინტონაცია...

* * *

გახსოვს, დიდი,
წითელი ვაშლები
ვეება ბებერ ხეზე...
გახსოვს, იმ ვაშლების მთისხელა გროვა
ჩემი მოწეულერთმებულაივნიანი სახლის
პირველ სართულზე,
ერთერი, ყრუ ოთახში,
რომელსაც ფანჯარა
ტყის მხარეს ჰქონდა და საიდანაც,
დილაპით,
მხარზე ცულგადებული კაცები
ჩანდნენ —
გაივლიდნენ კაკლების ხეივანს და
იფების კორომში
უჩინარდებოდნენ.
გახსოვს, ვაშლების სურნელი
იმ ყრუ ოთახში?..
იქ ჩემი ბავშვობა ჩაკეტილა და
ვერაფრით გამოვიტყუე.

* * *

ბავშვობა მუდამ
ჩემ თვალნინ არის,
მაგრამ
მიგუსტოვდები თუ არა, —
მაშინვე ქრება...
ალბათ, ყოველივე საკრალურამდე
ისე უნდა მიხვიდე,
რომ ეხებოდე და
არც ეხებოდე.

* * *

არ მინდა,
ისე მოგიახლოვდეთ,
რომ აღარაფერი რჩებოდეს
დაშორებამდე.

* * *

ჩემი ხსოვნაა შუშის...
უსასრულოა „გუშინ“ —
გზა,
მიმავალი
სულ შინ.

* * *

სიბერის სახლში
ბავშვობა ცხოვრობს,

ნატალია ქადაგიძე

მიუახლოვდები თუ არა,
მაშინვე გააგონებ
ნარსულის ხმებს.

ჩვენ ხომ მთელი ცხოვრება,
იქ ვართ,
საიდანაც მოვდივართ
და არა იქ, სადაც ვართ.

* * *

ვერ მოვერიე სისუსტეს,
ვერ ამოვიგდე ის ერთი ეპიზოდი ხსოვნიდან,
როგორც ხალხმრავალ ქუჩაში მიმავალმა —
კენჭი ფეხსაცმლიდან.

* * *

დალიან მომინდა
ამერინა სევდა ჩიტისა,
წვიმაში რომ მობუზულიყო...

* * *

ყველაფერს წყალში ვყრი
ჩემი „მადლობით“,
მავიწყდება, რომ
ამ სიტყვის წარმოთქმა
არქაული ტიპაჟის
ჩვევაა...
მავიწყდება, რომ
გარეთ ოცდამეერთე საუკუნის
პირველყოფილი ცხოვრებაა,
რომ აღორძინება და რენესანსი
კარგა ხნის მივიწყებულია...
ალბათ,
კიდევ დიდხანს უნდა იბრუნოს დედამინამ,
რომ მადლიერების საჭიროების
ნათელ ნიმუშებს მიუახლოვდეს.

* * *

გაზაფხული ჯერ ბავშვია და
აკვარელის სალებავებით
თამაშობს.

* * *

კუნძლის ხე
ქალაქის აღმართზე...
ის — სხეულზე ღიმილებივთ
ნაყოფასხმული,
მე — წარბებშუა
წინააღმდეგობის ორი ისრით...
მაინც,
სალაში გამოგვიდა.

* * *

მე დავაბარე მოკითხვა მეგობარს
სოფელში...
ნებისმიერ შემხვედრთან.

* * *

ფურცელზე ჩემს მიერ დაწერილი
ინსტრუქცია აღმოვაჩინე
იმის შესახებ,
თუ რა უნდა გავაკეთო
დღეების განმავლობაში
და ისე სწრაფად მოვისროლე,
როგორც მოზარდმა
მზესუმზირის ჩენჩო.

* * *

ნამდგილი გაზაფხულის შეგრძნება

მისი მეტაფიზიკური ღიმილის დანახვაა,

მისი უხმაური წამოძახილის ექი ადამიანებში —

„მოვედი!“...

* * *

დღეები
ქვეშინი დაღმართია,
ხელი მკრეს და
ვედარ ვჩერდები.
ნეტავ, მოულოდნელ სიკეთეს
გამოვედებოდე...

* * *

ო, ღმერთო,
ეს წერილმანებით მოვაჭრე ქალი
რა თავდაჯერებულია,
ეს ჩია ქალი
როგორ გაუმნევებია სევდას...

* * *

ის ფერი,
რომელიც თეთრი
გეგონა და მერე
მზვანედ მოგეჩენა,
საბოლოოდ,
ლურჯი შეიძლება
აღმოჩნდეს.

* * *

მონატრებაში
სულ თოვს, რატომდაც,
მე კი ვზივარ ფანჯარასთან
ჩემი წინაპრის მოქსოვილ ფარდაგზე
და ქალაქელ ქალებს ვხატავ —
„ბობეტიანებს“,
თმებში ბაფთებით,
ფეხზე წითელი „ფრანცუზებით“.
მერე, უეცრად,
იღება ჭიშკარი და
ეზოში შემოდის დათოვლილი დედა,
ნიგნებით ხელში...
მონატრებაში თოვს,
განუწყვეტლივ.

* * *

შენ საუბრობ,
მაგრამ არაფერი მესმის...

5.

— ლალოსან გი-შე-რო-სა-ნი, ლა-ლო-სან გი-შე-რო-სა-ნი! — გალობდნენ ნორჩი ბარძიმისნების საველე სკოლის მონაცემები. ეს სკოლა უბალახოსა და ბალახიანის ბორცვებზე დაეფუძნებინა იაკინთე ბორიაყს.

ნორჩები მამათა მოსანახულებლად ამოევანათ აქა და საქმე ისე გამართულიყო, რომ ბევრი ოჯახიანად დაფუძნებულიყო ვარ-ასფაგურის ქვაბებში.

ამიტომ, საველე სკოლაც საშუალ საქმედ ჩანდა.

სანამ იაკინთე მასწავლებელი ლალოსან-გი-შე-როსანი ბარძიმის რაობას უხსნიდა ბავშვებს, მოისმა ერთი უცნაური ნამოკივლება ხევსიქთა ფერდიდან, რაც ბორიაყმა უბრალო ხმაურიბად ჩათვალა, მაგრამ როცა კივილი განმეორდა, მგალობლები შეაჩერა ხელის აწევით და წარმოსთქა:

— ესმა ძახილი. ხელი ჩაჰკიდეთ ერთ-მანეთს და იმ ბუქნარისკენ ნამომყენით.

ბუქნარიდან კვნესა თუ მოისმოდა.

— მოიცათ, — ნაიჩურჩულა ბორიაყმა და ეკალ-ბარდებს შეება.

მან დანახა მისაზე პირქვე გართხმული კაცი, რომელიც კრუტუნებდა. ალბათ იმიტომ, რომ კივილის ილაჯი წართმეოდა.

აკა მორჩილაძე

ნაცერები ვარდის და გულგულისა

— ჰეი, — შეშფოთდა ბორიაყი, — დაჭრილი ხარ?

უცნობმა მინით მოთხვრილი სახე წამოსწინა.

— იაკინთე მასწავლებელო, — ამოიხრა და კვლავ ჩაემხო.

— რა მოგივიდა, ბიჭო? აქ რას დაგდებულხარ?

— იაკინთე მასწავლებელო, — ბალახს წაეპოტინა კბილებით კაცი, — რაღაცა ისაა მგრინია. აქანაა რკინა დარსობილი. ზედ ვაწევარ, რო არ ამოხეთქოს იმ სასწაულ ძალამ.

— რა ძალამ, ბიჭო? — ენა დაება იაკინთე ბორიაყს.

— ჩვენი... იმისი, გადამრჩენ-გამომსხივებლის.

ბორიაყს შეახურა და მხოლოდ ეს თქვა:

— ნორჩებო, მოცოცხეთ აქედან, ნიჩაბი მოიტანეთ...

— ამოხეთქავს. ანგება ქვემოდან.

— ადექი, ადექი, — დელავდა ბორიაყი, — რომ ამოხეთქოს, ჩვენ ვართ მაგ ძალის დამაკვებელი? ადექი.

— მაგდენი კი აღარ მიფიქრია, — წამომართა უცნობი.

იაკინთემ ძლივს შეამჩნია მინიდან ამორჩილი რკინის პალო.

— რა არის, ბიჭო, ეს?

— ჩემი პალო, ამით ვჩირქნი და ვნიშნავ. ჩავარი და ხმა იყო, მოანვა და მოანვა...

ხელით ჩირქნიდნენ, ბალოს იხმარდნენ.

— ეს ბავშვები სადღარ გადაიკარგენ? — ხელები აერვა მასწავლებელს.

— ეჟე, ეჟე, — ამოთქვა კაცმა და იაკინთემ დაინახა რკინის გლუვი ზედაპირი,

ფილა, თუ რაღაც ამგვარი, — აგერა, აგერა!

— ხომლელთა სკივრი... — აღმოხდა მასწავლებელს.

მომცრო ყუთი იყო, რომელსაც არც თავი ჰქონდა, არც ბოლო, არც სახურავი და არც ფსკერი.

— იგია, იგი...

— მე ვიპოვე, — უხაროდა კაცს.

— გადარჩება შიათანაბაზარი! მორჩება ომი, ორპირობა, გაუტანლობა! ამოვა ისევ მზე და მსოფლიო ჭუუს შეგვევითხება! დაწერილია ძეველ წიგნებში, მაშებალოსანთა დავთორებში! — ცახცახებდა იაკინთე ბორიაყი.

— ეს არ იცოდა ნათან დედალოსმა.

— რამდენი სანტიმეტრი იქნება ერთი წყრთა? — ეკითხებოდა გეოდეზისტს.

რახილ სახელა ფრჩილს იკვნეტდა ნეკზე.

ჰერცოგის არყით ნამთვრალევი გეოდეზისტია დათანგი ართანი შემცბარი იდგა. მხარმაცხნივ ხური ამოდგომოდა და ეს კიდევ უფრო აცბუნებდა.

— თქვენ, როგორც გამოცდილმა გეოდეზისტმა, ეგებ გვითხრათ, რამდენი სანტიმეტრია ერთი წყრთა. ამით ცუდას არაფერს ჩაიდენთ, მხოლოდ ქვეყანას დაეხმარებით.

— მე, ბატონო, დილიდანვე მოედანზე

ამირან არაბული

სულუპევრად საპირეავი

აროვასიონალი არატი
და სალუპი მილეას

ის, რაც ნასანავლ, წიგნიერ, „სკოლა გამოვლილ“ (აკაკი შანიძე) პოეტს პლაგიატად ეთვლება, ხალხური ავტორებელექსისთვის, არცთუ იშვიათად, პოზიტივი და დიდი ღირსება.

ის, რაც ნასანავლ, წიგნიერ, „სკოლა გამოვლილ“ (აკაკი შანიძე) პოეტს პლაგიატად ეთვლება, ხალხური ავტორებელექსისთვის, არცთუ იშვიათად, პოზიტივი და დიდი ღირსება.

ის, რაც ნასანავლ, წიგნიერ, „სკოლა გამოვლილ“ (აკაკი შანიძე) პოეტს პლაგიატად ეთვლება, ხალხური ავტორებელექსისთვის, არცთუ იშვიათად, პოზიტივი და დიდი ღირსება.

ის, რაც ნასანავლ, წიგნიერ, „სკოლა გამოვლილ“ (აკაკი შანიძე) პოეტს პლაგიატად ეთვლება, ხალხური ავტორებელექსისთვის, არცთუ იშვიათად, პოზიტივი და დიდი ღირსება.

ის, რაც ნასანავლ, წიგნიერ, „სკოლა გამოვლილ“ (აკაკი შანიძე) პოეტს პლაგიატად ეთვლება, ხალხური ავტორებელექსისთვის, არცთუ იშვიათად, პოზიტივი და დიდი ღირსება.

ის, რაც ნასანავლ, წიგნიერ, „სკოლა გამოვლილ“ (აკაკი შანიძე) პოეტს პლაგიატად ეთვლება, ხალხური ავტორებელექსისთვის, არცთუ იშვიათად, პოზიტივი და დიდი ღირსება.

ის, რაც ნასანავლ, წიგნიერ, „სკოლა გამოვლილ“ (აკაკი შანიძე) პოეტს პლაგიატად ეთვლება, ხალხური ავტორებელექსისთვის, არცთუ იშვიათად, პოზიტივი და დიდი ღირსება.

ის, რაც ნასანავლ, წიგნიერ, „სკოლა გამოვლილ“ (აკაკი შანიძე) პოეტს პლაგიატად ეთვლება, ხალხური ავტორებელექსისთვის, არცთუ იშვიათად, პოზიტივი და დიდი ღირსება.

ის, რაც ნასანავლ, წიგნიერ, „სკოლა გამოვლილ“ (აკაკი შანიძე) პოეტს პლაგიატად ეთვლება, ხალხური ავტორებელექსისთვის, არცთუ იშვიათად, პოზიტივი და დიდი ღირსება.

ის, რაც ნასანავლ, წიგნიერ, „სკოლა გამოვლილ“ (აკაკი შანიძე) პოეტს პლაგიატად ეთვლება, ხალხური ავტორებელექსისთვის, არცთუ იშვიათად, პოზიტივი და დიდი ღირსება.

ის, რაც ნასანავლ, წიგნიერ, „სკოლა გამოვლილ“ (აკაკი შანიძე) პოეტს პლაგიატად ეთვლება, ხალხური ავტორებელექსისთვის, არცთუ იშვიათად, პოზიტივი და დიდი ღირსება.

ის, რაც ნასანავლ, წიგნიერ, „სკოლა გამოვლილ“ (აკაკი შანიძე) პოეტს პლაგიატად ეთვლება, ხალხური ავტორებელექსისთვის, არცთუ იშვიათად, პოზიტივი და დიდი ღირსება.

ის, რაც ნასანავლ, წიგნიერ, „სკოლა გამოვლილ“ (აკაკი შანიძე) პოეტს პლაგიატად ეთვლება, ხალხური ავტორებელექსისთვის, არცთუ იშვიათად, პოზიტივი და დიდი ღირსება.

ის, რაც ნასანავლ, წიგნიერ, „სკოლა გამოვლილ“ (აკაკი შანიძე) პოეტს პლაგიატად ეთვლება, ხალხური ავტორებელექსისთვის, არცთუ იშვიათად, პოზიტივი და დიდი ღირსება.

ის, რაც ნასანავლ, წიგნიერ, „სკოლა გამოვლილ“ (აკაკი შანიძე) პოეტს პლაგიატად ეთვლება, ხალხური ავტორებელექსისთვის, არცთუ იშვიათად, პოზიტივი და დიდი ღირსება.

ის, რაც ნასანავლ, წიგნიერ, „სკოლა გამოვლილ“ (აკაკი შანიძე) პოეტს პლაგიატად ეთვლება, ხალხური ავტორებელექსისთვის, არცთუ იშვიათად, პოზიტივი და დიდი ღირსება.

ის, რაც ნასანავლ, წიგნიერ, „სკოლა გამოვლილ“ (აკაკი შანიძე) პოეტს პლაგიატად ეთვლება, ხალხური ავტორებელექსისთვის, არცთუ იშვიათად, პოზიტივი და დიდი ღირსება.

ის, რაც ნასანავლ, წიგნიერ, „სკოლა გამოვლილ“ (აკაკი შანიძე) პოეტს პლაგიატად ეთვლება, ხალხური ავტორებელექსისთვის, არცთუ იშვიათად, პოზიტივი და დიდი ღირსება.

ის, რაც ნასანავლ, წიგნიერ, „სკოლა გამოვლილ“ (აკაკი შან

≡ მთარგმნელი ≡

გიორგი გოკიელი

ვიორგი გოკიელთან პირველი ინტერვიუ „ლიტერატურულ გაზეთში“ მაშინ დაიბეჭდა, როცა ლუსის კერძოლის დილოგიის თარგმანისათვის პრემია „საბა“ მიენიჭა. ახლახან კი გამოვიდა რობერტ ბერნსის „ლექსები და სიმღერები“ ქართულად. ისევე, როგორც „ელისის“ თარგმანის გაცნობისა და მთარგმნელთან საუბრის შემდეგ — ქართული ბერნსითა და ბატონ გიორგისთან ხელმეორედ შეხვედრით გამოწვეული შთაბეჭდილება ნარუშელებია. ინგლისურ-ძოტლანდიური ლიტერატურული შედევრების, მათი პერსონაჟების მესაიდუმლეს ჰყავს. და არის კიდეც მასთან მოსაუბრეც უნებლიერ აღმოჩნდება დროის მიღმა, გოკიელის საოცრებათა ქვეყანაში, შორეული სიმღერებისა და ლექსების სმენით გაბრუებული და გამოღვიძებული აღმოაჩენს, რომ ლუსი კერძოლისა და რობერტ ბერნსის საოცარი ნიგნები მისთვის გადაშლილია.

— ქერნისის კრებულის პრეზენტაცია
მწერალთა სახლში გაიმართა. სოციალ-
ურ ქსელებში წერდნენ, რომ ძალზე საინ-
ტერესო და ინფორმაციულადაც
დატვირთული წარდგენა იყო. ოქვენ რამ-
დენად კმაყოფილი ხართ და თუ დაგრჩათ
ისეთივე სისაცსისა და კმაყოფილების
განცდა?

— სიმართლე გითხრათ, პრეზენტაციების მიმართ არაერთგვაროვანი დამოკიდებულება მაქსეს: ერთის მხრივ, მათი მოყვარული სრულებით არ ვარ, გინდა საკუთარი იყოს და გინდა სხვისი; ძალიან იშვიათად ტარდება ხოლმე საინტერესოდ და ცოცხლად. მეორე მხრივ, ხვდები, რომ რაღაცით სასარგებლოცაა, თუნდაც წიგნის რეკლამისთვის, უკეთ რომ გაიყიდოს,

ა გარკვეული ლიტერატურული მოვლენებისადმი ყურადღების მისაზიდად. განსხვავებული ხასიათის საღამო მქონდა ჩაფიქრებული, ეგრეთ წოდებული „ბერნსის ვახშის“ ორგანიზება მინდოდა და ამისთვის ავირჩიე 25 იანვარი, რობერტ ბერნსის დაბადების დღე. ეს დღე აღინიშნება მთელ ინგლისურენოვან სამყაროში და სხვა ქვეყნებშიც, სადაც ბერნსის შემოქმედება უყვართ, იყრიბებიან მისი თაყვანის მცემლები და ზემობენ. ზოგი პაბებში იკრიბება დემოკრატიულად, ზოგიც საღამოს ტანსაცმელში გამოწყობილი და ძვირფასეულობით შემკული — ხუთვარსკვლავიან სასტუმროებში. თბილისშიც იმართება, თუმცა ძალიან „ელიტური“ სახე აქვს და ბილეთი ასი დოლარი ღირს. ამის გამო მე იქ ვერ მოვხვდი, თუმცა დიდად არც დაწყვეტია გული. „ბერნსის საღამო“ გულისხმობს გარკვეულ რიტუალს, რაც მოიცავს მისი ლექსიბის კითხვას, სიმღრებეს მის მიერ შექმნილ ტექსტებზე, სადღეგრძელოების წარმოთქმას, ვისკის სმასა და შოტლანდიური ეროვნული კერძის, ჰაგისის — ჩვენებური კუპატის ნაირსახეობაა — ჩამოტარებას. დაუკუავშირდი ბრიტანეთის საპქოსა და საკლჩოს წარმომადგენლებს, თუმცა ვერ დავაინტერესე და ამიტომ რიგითი პრეზენტაცია შემრჩა ხელთ. ვერ ვიტყვი, რომ ძალიან გამოცოცხლებით ჩატარდა, აუდიტორია მაინცდამანიც არ აქტიურობდა. ჩემთვის საინტერესო იყო გამომსვლელის, პროფესორ მანანა გელაშვილის თვალსაზრისი და ჩემი თარგმანების შეფასება, ასევე, ბევრმა მონატრებულმა და საყვარელმა ადამიანმა გამახარა მოსვლით.

— კრებულს ვკითხულობ, და მინდა
ვთქვა, რომ ისეთია, დაუსრულებლად
უნდა იკითხოს კაცმა. ბერნსის პოეზიას
აუჩქარებლად უნდა გაუსინჯო გემო და
ყოველ ჯერზე, ის ახლებურად გაიხსნება
შენოვის.

სალებში, ისე ინტელეგტუალებს შორის. მისი
ლექსები და სიმღერები კარგი საკითხავია,
წყაროსავით გამტვირვალე და ანკარაა და
ბუნებრივი მდინარებით გამოირჩევა. ამით
მის თანამედროვეს, მოცარტს ვადარებ,
ნიგბის ბოლოსიტყვაობაშიც მაქვს ამაზე
საუბარი, რომ მათ ცხოვრებასა და შემო-
ქმედებას ბევრი ნიშნით ვამსგაცებ ერთ-
მანეთს. ორივეს ცხოვრება მეთვრამეტე
საუკუნის ორმოცდათოან წლებში ჩაეტია,
ორივე მასონთა ლოგების წევრი და ეპო-
ქის მოწინავე იდეების გაშირებელი იყო.
საზოგადოებაში არაორდინალური
ქცევით გამოირჩეოდნენ და შეექმნათ
„საშინელი ბავშვის“ (Enfant Terrible) რეპუტ-
აცია. პირადი ცხოვრებაც აბურდულ-
ანებილი ჰქონდათ. სიდუხჭირეც ბევრი
ნახეს და შედარებით უზრუნველყოფილი
პერიოდებიც. ბოლომდე ვერ დადგინდა
ვერც მათი ნაადრევი დასწელებისა და
ვერც სიკვდილის მიზეზები. ვერც ერთმა
მიაღწია ორმოცი წლის ასაკს. შემოქმედე-
ბაში კი ორივეს გამოარჩევდა სიცოცხლის
დამკვიდრების დაუშრეტელი ძალა
ტრაგიკულობის მძაფრად ალექსის ფონზე.
მიუხედავად ამ სიმარტივისა. ბერნისის

କ୍ଷେତ୍ରରେ ପାଇଁ ଏହା କିମ୍ବା ଏହାରେ କିମ୍ବା ଏହାରେ କିମ୍ବା ଏହାରେ କିମ୍ବା

ჩემთვის. ამ გამოცემას დაახლოებით თხუთმეტი წლის განმავლობაში ვამზადებდი და ბევრჯერ უკითხავთ, რაღა დროს ბერნ-სია ოცდამერთე საუკუნეში და ასე შეძლება. შევეცადე, ამ ბოლოთქმით პასუხი გამეცა მსგავსი შეკითხვებისთვის. ცხადია, გარკვეული ინფორმაცია გამიზნულია მათვისაც, ვინც ახლა ეცნობა ამ პოეტის შემოქმედებას. გამოცემას შენიშვნებიც აქვს დართული, მცირედი განმარტებები, მეტიც საშუალებას წიგნის მოცულობა არ იძლეოდა.

— თქვენი, „ბოლოთქმა“ სამკაულივი-
თაა წიგნისთვის, მყითხველი მას
დასაწყისშივე თუ გაეცნობა, ბევრად
უკეთ ალიქვამს ბერნსს, მისი სიმღერე-
ბითა და ლექსებით. ამიტომაც გადავწ-
ყვიტე „ბოლოდან“ დაგვეწყო საუბრი-
ბერნსსა და მის შემოქმედებაზე. ეს
ნარკვევი ალბათ განსხვავებულია იმ ტე-
ქსტებისგანაც, უცხოელი მთარგმნელე-
ბი და მეცნიერები ბერნსზე რომ წერენ.
ვგულისხმობ იმას, რაზეც საუბრობო
ტექსტის დასაწყისშივე — „როგორი იყო
რობერტ ბერნსი სინამდვილეში?“ — და,
ნამოგვიდგენთ ზეალმატებული ეპითეტე-
ბისა და ხოტბა-დიდებისგან თავისუფალ
პოეტს, ნარმოგვიდგენთ შუქ-ჩრდილ-
ებით, რეალურს, ნამდვილს.

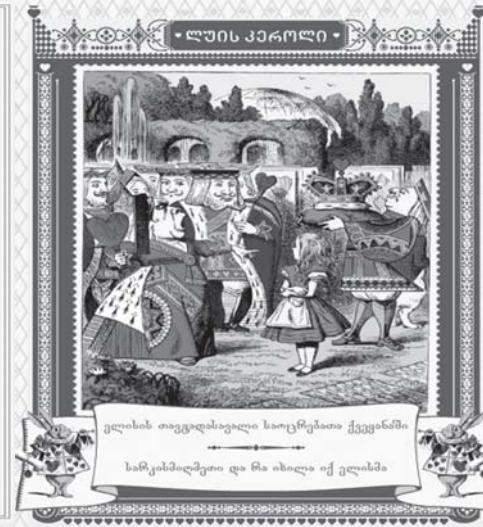
— დიდი ავტორების ბედი დამზუდულია.
დასხვაგარია. ზოგის სახელი სიკედილის
მერე დავინწყებას მიეცემა ხოლმე და
ზოგჯერ საუკუნეების გასვლა და ბედ-
ნიერო შემთხვევა საჭირო, რომ მისმა

ერმადა მსოფლიომ ხელახლა აღმოაჩინოს იგი. რობერტ ბერნსის საქმე ამ მხრივ სულ პირიქით იყო: სიცოცხლის ბოლოსკენ უკვე იმხელა სახელი და პოპულარობა მოიპოვა, რომ ბოლო გზაზე სამხედრო პატივით გააცილეს და ზარპაზნების გრიალის ფონზე დაკრძალეს. მას მერეც მისი დიდება სულ უფრო მატულობდა და დღეს იგი შოტლანდიის ყველაზე საამაყო შეიღად და ეროვნულ სიბოლოდ მიიჩნევა. ამრიგად, მან გაიზიარა იმ აგტორთა ბედი, რომ-ლებიც თავიანთმა ერებმა გააღმერთეს და ეროვნულ სიბოლოებად გაიხადეს. შოტ-ლანდიელების ცნობიერებაში ის დაახლოებით იმავეს ნიშნავს, რასაც ჩვენთვის შოთა რუსთაველი. მის ლექსებს ბაგშევება ადრეული ასაკიდან იზეპირებენ სკოლაში, ამ ლექსების კრებულები ყველა შოტლანდიელის ოჯახში დევს, და მაინც ყოველწლიურად ახალ-ახალი გამოცემები იძექდება დიდი ტირაჟით, ტარდება მისი ცხოვრებისა და შემოქმედებისადმი მიძღვნილი ფორუმები და კონფერენციები, ინტერება სტატიები და მონოგრაფიები, არსებობს რობერტ ბერნსის მსოფლიო ფედერაცია. ბერნსი, როგორც პოეტი და პიროვნება, ჩემთვის მუდმივად სინატერესო იყო, მისი არაერთი ბიოგრაფია წარიითხავს, თუმცა ვერ ვიტყვი, რომ რომელიმე განსაკუთრებით დამაკმაყოფილა. უმეტესობა, რაღაცნარად, პათეტიკურად და ამაღლებულ ტრანშია დანერილი, გამუდმებით მეორდება დამკვიდრებული კლიმები, დაახლოებით იმ ტიპისა, როგორიცაა „უდარდელი მხვნელ-მთესველი მგოსანი“, „ბუნების ლალი შვილი და მესაიდუმლე“, „ქალთა გულთამშყრობელი“ თუ „ლვინისა და სიყვარულის ქურუმი“. ერთი სიტყვით, ბერნსი ერთგვარი ღმერთკაცი და ლეგენდადა დღეს, რითაც თითქოს გარიყულია რეალური ცხოვრებიდან. ალბათ არაა შემთხვევითი, რომ ძეგლების რაოდენობით, რომელიც ბერნსის მთელს მსოფლიოში დაუდგეს, იგი მესამე ადგილზეა საერო ფიგურათა შორის დედოფალ ვიქტორიასა და ქრისტეფორე კოლუმბის შემდეგ. ყოველივე ამის მიღმა კი ძნელი ხდება რეალური ადამიანის გამორჩევა. რა თქმა უნდა, ძალიან ამბიციური ამოცანაა, ჯერ თავად დანახოდა მერე ერთი პატარა ესსეთი ეცადო, აჩვენო, თუ როგორი იყო სინამდვილეში რობერტ ბერნსი. მე ეს არ შემიძლია და არც მიზნად დამისახავს, მაგრამ შევეცადე, მისი ცხოვრების ზოგიერთი დეტალის მოშევლითაც და მათზე დაფიქრებით, რამდენიმე კითხვა მაინც დამესვა. თანამედროვეთა მოგონებებისა და პირადი დღიურების გაცნობა კი გვარჩმუნებს, რომ ნახსენები კლიმები სიმართლის მხოლოდ ნანილია და ნარმოაჩენს პოეტს, როგორც ძალზე რთულ, ნინააღმდეგობრივ, ცვალებადი განწყობილებებისა და დიდწილად, ტანჯულსა და ტრაგიკულ პიროვნებას.

თქვენ უკვე ასრულებდით მისი ლექსების თარგმნას.

— Ծյօնեսն Յոշտան Յոհանելաց օս
մերց Ենցուամաժը, ռազ մովորի կը րողուս
գոլողոցն Անրուելու Բնինուս, „Ելուսն տաշ-
գաճասացալու Տաօպրեծատա յշայանաժնի“,
տաշմնաս դա ճամունց Տայմառու Եանցր-
մուզու, Ճաճելուոց ծութ յշայանանու Պայշա
ոյնամքց, Տանամ մովոյորեծու դալութ դա
ալցուցցենդու Տատանաֆու յանցնուանուուսա
դա Շըմարտենաս միորու Բնինուս,

„სარკისმილმეტი და რა იხილა იქ ელისმა“, სათარგმნელად. შევთამაშე მეტეი, იმიტომ ვამბობ, რომ იმ დროს მხოლოდ ბედნიერ ოცხებებში თუ ნარმოვიდგენდი ბერძისის კრებულისთვის საკმარისი მასალის თარგმნასა და მით უფრო, გამოცემას, ვინაიდან მანამდე ვერსიფიკირის ჩემი გამოცდილება მხოლოდ ეკრალის ტექსტში განხევლი ლექსების თარგმნა იყო, რომლებიც უმეტესად პაროდიული ან ნონსენსის ხასიათისაა — ორიოდე ლირიკულ ლექსს თუ არ მივიღებთ მხედველობაში — და მიუხედავად იმისა, რომ ძალიან გონიერამახვილური და ორიგინალურია, პოეზიის მნიშვნელობებს არ განეკუთვნება. მათი თარგმნა უფრო კვალიფიციურ, გარკვეულწილად, ტექნიკურ მიდგომას ითხოვდა, სპეციფიკურ სამუშაოს ნარ-

რობერტ
ბერნი

ლექსები და
სიმღერები

მოადგენდა და არ საჭიროებდა იმგვარ ინსპირაციას, რომელიც აუცილებელი ისეთი მხატვრული ნიმუშების სათარგმნელად, როგორებიც ბერნსთან გვხვდება თქვენ ალბათ გაგიჩირდებათ ბევრი ისეთ ქართველის მოძიება, რომელებსაც ლექს ცხოვრებაში არ დაუსწერია. აი, მე ვარ ერთ ერთი მათგანი. თუმცა იმდენად მიყარდ ბერნსი, ისე მაღლელვებდა, რომ გავპედე და კეროლის მირითმვ-მორითმვებით შეგულიანებული ბერნსა მივადექი. ვსინჯვე მეთარგმნა ლექსი — „ჩემს უკანონი შევის“, რომელიც თავის პირშოს, ელიზ აპეთს მიუძღვნა, ოჯახის მოახლის მიერ გაჩერილს (ნავთს ამ შემთხვევაში მამობრივი სენტიმენტულიც მიმატებდა). ასა დავიწყე. რაღაც-რაღაცებს თავი მოვაბირა რაღაცებს ვერ მოვერიე, გზადაგზა „ჩემნები მწერლობაში“ ვაქევეყნებდი, რომელიც იდროს გაზეთი იყო და როსტომ ჩეკიძის რედაქტორობით გამოიდიოდა. ასე, ნელნელა შეგროვდა აბ კრებულის გამოსაცემად საკმარისი მასალა, თუმცა, გამოქვეყნებას არ ვჩერაობდი, იმედი შექნდა, რომ კიდევ დავგამატებდი. თუმცა საპოლონდებული დღეს მეტი ვერ დავამატე. ამა სობაში კერლოის „სარკისმილმეთის თარგმნის მადა ხელახლა გამეღვიძა და კიდევ რამდენიმდე ნელი ამან წაიღო. თუმცა ამ დაყოვნებამ კარგი ის მოიტანა, რომ მრავალი წლის შემდეგ სრულიად ახალი თვალით გადავხედებ ბერნსის თარგმანები და ბევრი რამ ჩავასწორე და გავმართე ერთი რამ აღმოვაჩინე ჩემდა სასიხარულოდ, რომ ბერნსის პოზიამ ოდნავადა არ დაკარგა მომხილველობა ჩემთვის და ხელახლა ამანთ.

სეტულ, მზა ფორმებსა თუ სიუჟეტებს იყენებენ და ამას ისეთი დამაჯერებლობით აკეთებენ, რომ თავისიად გაიხდიან ხოლმე ასე მოხდა ძერნისის შემთხვევაშიც. შოტლანდიურ პოეზიაში მანამდე უკვე არსებობდა ერთობ ორიგინალური, შეიძლება ითქვას, უნიკალური სალექსო ფორმი „სტანდარტული ჰაბი“, რომელიც პირველად მეტვიდმეტე საუკუნის პოეტმა, ეიდუ ერთმა რობერტმა, გვარად სემპილმა გაოყენა თავის ლექსში „კილბარხანელ მესტვირე ჰაბი სიმპსონის ცხოვრება და სიკვდილი“ და სახელიც ამის მიხედვით შეერქვა. ალან რამზი და რობერტ ფერგულსონიც წარმატებით იყენებდნენ ფორმას, მაგრამ შემდეგ მოვიდა ძერნისა და დაახლოებით ორმოცდაათი ისეთი ლექს შექმნა, „სტანდარტული ჰაბის“ გამოყენებით, რომ მის შემდეგ ამ სალექსო ფორმას თითქოს ბუნებრივად შეეცვალა სახლი და „ძერნისის სტროფად“ მოინათლა ჩემს კრებულში ასეთი ოთხი ძალიან მნიშვნელოვანი ლექსია შესული, რომლებიც პოეტმა თავის შვილ ელიზაბეტს, მეგობარ ჯეიმზ სმითს, ძებერ ფაშატ მეგისა და საკვარელ ცხვარ მეილის მიუძღვნა.

— თქვენ ნერთ, პოეზია უმაღლო შრომაა, პოეზიაში დედანთან მიახლოებით თითქმის გამორიცხულიათ. მე კი გენდობით, როგორც მთარგმნელს და ამ სიტყვების მიუხედავად, დარწმუნებულ ვარ, რომ ვკითხულობ ბერნსს და არ მხოლოდ გოკიერს.

— დიახ, უმადლო შრომაა-მეთქი რო

ვამბონ, პირველ რიგში შედეგს ვგულისხმობ, თორემ თვითონ პროცესი წარმტაცდად და დიდი სიხარულის მომნიჭებელია. ამაგალითად, მე, რომელსაც საკუთარი პორტური იდეები არ გამარინა, საშუალების ქართული და საქართველოს მთავრობის მიერ მიმდევარი გადასახლები იყო.

მეძლევა, თავი პოეტად ვიგრძნო. შეგუებ
ბული ვარ, რომ გამორიცხულია, ჩემი
ენაზე შევქმნა ბერნისის დედნის კონგრესის
ნიალური მხატვრული ტექსტი. ამაზე იც
ნებაც არ ღირს. ვიცი, რომ ჩემი ტექსტი
კვალიფიციური და გამართულია, თი
თოვეულ სიტყვაზე პასუხს ვაგებ და ძალია
მიხარია, რომ თქვენ, მაგალითად
გარკვეული დადგებითი შთაბეჭდილება
შეგებმნათ ამ პოეტზე თარგმანების მეტ
ვეობით. ჩემი ამოცანაც სწორედ ეს იყო
რომ ყურადღება მიმექცევინებინა, ინტერ
ესი გამეღვიძებინა ამ უზარმაზარი ტალა
ტის მიმართ. ისიც ვიცი, ყოველგვარ
თავმდაბლობის გარეშე ვიტყვი, რომ დედ
ნის სიკაშკაშესთან შედარებით, თარგმან
სუსტი ბჟუჟტვაა, მაგრამ იმ შემთხვევაში
თუ გააჩინს ოდნავ წარმოდგენასაც კა
რამდენად კაშკაშა ვარსკვლავთან გვაქვდა
საქმე, თარგმანზე დახარჯულ დროსა და
ენერგიის გამართლება ექნება.

— იაკინები, ვაიმუშიძლი დღეგურებას
წიგნი იმაზე, თუ როგორ ითარგმნებოდ
„ელისი“. მაშინ მითხარით: „ასეთი სახი
წიგნი — არა ზოგადი საუბარი თარგმა-
ნის თეორიაზე, არა მეტა კონკრეტულ
გამოცდილების გადმოცემა — შეიძლება
ვიღაცისთვის საინტერესოც იყოს
თუმცა, ამაზე მაშინ ვიფიქრებ, როცა
„ელისი“ ახლიდან მომენატრება“. ა
მოგანატრათ?

— არა, „ელისის“ მონატრება ჯერ ვე
მოვასწარი და გეტყვით რატომაც. ჯე
ერთი, გასული წლის ოქტომბერში ვიყავ
ნიუ-იორკში, ქართული წიგნის ეროვნულ
ცენტრის დახმარებით იქ გაიმართა „ელი
სის თავვადასავლის“ გამოსვლის ას ორ
მოცდაათ წლისთავთან დაკავშირებულ
დიდი საიტებილეო მთარგმნელობითი კონკ

ნინო საღლობელაშვილი
სიხარულის
სევდა,
ანუ საგა
ნაცხობ
საქართველოზე

ଫାର୍ମଲ୍

შეემთხვა, სააკაძის მოედანზე ძირფესვი-
ანად რომ ამოთხარა ვარდები და ასე, და-
გლეჯილი, ფოთლებგაცვენილი და ნახ-
ევრად ტალახიანი ფესვებით, დაუწყო
გოგოს სახლის კართან. ეს დღე ბიჭის ცხ-
ოვრებაში სამუდამო ტვიფარით აღიძეჭ-
და. ძირებიანად დათხრილი მოედნის
ვარდები კი ისევ იმ დიდი სიყვარულის სამ-
სხვერპლოსთვის შენირულ სიმბოლოდ
იქცა, რომელიც მთელ წიგნს გასდეს კარ-
დიოგრამასავით.

რომანში ბევრგანაა გამოყენებული სიტყვა „საშინელი“: „საშინლად დამაზი“, „საშინელი და დიდებული“, „საშინელი სიყვარული“ და ასე შემდეგ — ერთმანეთთან პარადოქსული განსაზღვრებები კავშირდება. ეს კი ორივეს მატებს ექსპრესიას და საპოლოოდ, ტექსტს რაღაც შორეული „მეტაცეცხლით“ აღავზინებს, სახარების, ბიძლიური ენის დამუხტული ატმოსფერო შემოაქვს, როცა ენაც მზადაა რაღაც იდუმალი და შეუცნობელი გადმოსცეს, განმარტოს, როცა ყოველივე ისარივით მოზიდული და დაჭიმულია დიდი აქტის — სიტყვის გაცხადების წინ. ბექა ქურჩულის რომანში, ეს სიტყვა „საშინელი“ იმიტომაცაა ასე საინტერესო, რომ ერთი შეხედვით ამ ღვთაებრივი და მისტიკური არსისა გან სრულიად დაცლილ, პირიქით, ღია ჭრილობასავით ცხად, შემზარავად შიშველ ენობრივ ქსვილში, ის თავდაპირველი ძარღვი ფეხქავს, ის ძველისძველი სისხლი იძვრის, რომლითაც ადამიანს საშინელი რამეები სიყვარულის სახელით ეცხადებოდა.

ნერილის დასაწყისში რომ დიდი წიგნი ვახსენი, ამ სიღიღეზე კიდევ ვიტყვი, რომ მის პომპეულ გაგებას თავადვე ეწინააღმდეგა. ანრიის აღმოჩენა მოვალე რომელი

డేగ్గారా, ఆశ్రమ్యుస వ్యక్తిగతి తమిల్లి రామానుజు గాంధిజిల్లాపాఠి, కెర్నుండ్రాజ్యుద్ధిసి సాక్షిప్రాణ- యిదిసి నుండినించి, గ్రంథాశ్వసిత, దుంగజ్యేర బ్యోలాండ్రెపిట, ఊమిలాంర్మండిట, భోగజ్యోశ్చుల్ల- గ్రంిల్లండ్రెపిట డా జీశ్వర్భింబ్యుఫిల్డింగపిట, ఇస, తాగ్విసి గమిర్హెపిట, త్వితించ్చా యువ్వెల్లివ్వె ప్యాల్పిసిసా డా గాథ్వింఫెద్చుల్లాసి మంసిసెంచ్చె మత్తీర్ణి, రాఘవాని, అర్చ అరాఫ్యూరమి స్కిర్టిండ్రెపా రామిల్జె గాంధ్యువిండ్రెపా. అంబాగ్విండ్రు డా సాత్యమ్ప్రాణ- యిప్పి త్వితించ్చా తాగ్విసి తాగ్వశిర్ రాల్చాప్ డాల్చాం తమిల్లి కీర్తనిపి అంగిలి శెంక్వార్తాపి మించుండ్రెపా

დიდი აზრის, იდეის, ძიხარსის ძატარებელი.

ვისურვებ, რომ რაც შეიძლება მალე
ითარგმნოს სხვადასხვა ენაზე და
„სამოთხიდან გაქცეულები“ ბევრმა უცხ-
ოენოვანმა მკითხველმა წაიკითხოს; ვი-
სურვებ, რომ კინო დაინტერესდეს მისით
და, ეკრანზეც შეიქმნას მხატვრული საგა-
ათასწლეულების გასაყარის საქართველო-
სი და კავკასიისა; ვისურვებ, რომ მომავალ-
მა თაობამ ხშირად იკითხოს ასეთი წიგნე-
ბი, ისინი ყოველთვის იქნებიან მათი თან-
ამედროვე, ისევე როგორც წინას და მათ
შემდეგ მომავალი თაობების თანამედრო-
ვეობაა მათი ბუნებრივი მდგომარეობა.
ასეთი წიგნები, თუკი სიტყვას ჯერ კიდევ
შერჩა მაგიური ძალა — მოახდინოს კარგი
საქმეები — ადამიანების გულს ათავისუ-
ფლებენ ნარსულის ჩამჭერაში ტკივილებ-

ისგან, ცოტა ხნით აპრუნებენ უკან, მომავალში, რათა შეცდნენ შიშისგან დაკარგულ საკუთარ აჩრდილებს, თვალი გაუსწორონ, ეს ნიშნავს — დაინახონ, დაფიქტდნენ, შეაფასონ.

ამგვარი აქტის მერე მოდის აუხსნელი სიხარული. ამ სიხარულისთვის შეიქმნა ალბათ მწერლობაც. და იქნებ, სამყაროც. ჩვენ ყველას ძალიან გვაკლია ეს სიხარული — ის იმ ბიჭებმა და გოგოებმა ჩაიყოლეს არყოფნაში, ვინც ვერ გაუძლო, იმ ომებიდან ვერ გამოაღწია, ვერც იმ სიყვარულიდან და მშვიდობიდან გამოაღწია, ვერც იმ უკუნითს აგადაუჩაბა...

„სამოთხიდან გაქცეულები“ ამ აუხსნელი სიხარულისთვის დაინტერა — პო. საბოლოო სიხარულისთვის...

უგედურების განცდით გახევებულ-
მა გაიღიძია. გაუნდრევლად იწვა, სიბენე-
ლეში თვალებს ახამხამებდა, თითქოს
ობობას ქსელში გახევეულიყო და
მრავალთვალიანი ბანჯგვლიანი მწერი
საცაა შთანთქავდა. თავს ძალა დაატანა
და ხელი ტუმბოსკენ გაიწოდა, სადაც რე-
ვოლევერი და დატენილი ავტომატი იღო.
იარაღის ნაცვლად მაღვიძარას ნამოედო:
ოთხს თხუთმეტი წუთი აკლდა. ამ-
ოისუნთქა. ახლა კი ნამდვილად ბოლომ-
დე გამოფხილდა. ისევ კოშმარები? ჯერ
კიდევ რამდენიმე წუთი რჩებოდა. სიზუს-
ტის მანიაკალური ჩვევით შეპყრობილი,
ოთხ საათზე ადრე არ დგებოდა. არც
ერთი წუთით ადრე და არც ერთი წუთით
გვიან.

„დისციპლინას ვუმაღლო ყველაფერს, რაც ვარ“, გაუელვა გონებაში. დისციპლინა — მისი ცხოვრების ღერძი — marines დამსახურება იყო. თვალები დახუჭა. სან პედრო დე მაკორისში, ოკუპაციის მესამე წელს, იანგებმა დომინიკის რესპუბლიკის პოლიციაში ჩასარიცხად ურთულესი გამოცდები ჩაატარეს. მან დიდი ძალის ხმევის გარეშე ჩააბარა. წვრთნის დროს ასპირანტების ნახევარზე მეტი გარეთ დარჩა. ის კი ტკბებოდა ნებისმიერი დავალებით, რომელიც სიმარჯვეს, სიმამაცეს, თავგანწირვას ან გამძლეობას ეხებოდა. ყველაზე ველური წვრთნაც კი მოსწონდა, ისეთები, ნებისყოფისა და უფროსისადმი მორჩილების გამოსაცდელად რომ ატარებდნენ: ჯგუფთან ერთად ლაფში ჩაყურყუშელავება, მთაში საკუთარი შარდის სმით თავის გადარჩენა, რტოების, ბალახის, კალიების დაღეჭვა. სერუანტმა გიტლემანმა ყველაზე მაღალი შეფასება მისცა: „შენ ბევრს მიაღწევ, ტრუხილიო“. დაბ, ნამდვილად ბევრს მიაღწია გმირებისა და მისტიკოსების იმ დაუნდობელი დისციპლინის წყალობით, marines რომ ასწავლა. სერუანტი საიმონ გიტლემანი მადლიერებით გაიხსენა — ერთგული და უანგარო გრინგო აპეზარების, ვამპირებისა და ბრივების ქვეყანაში. ჰყოლია კი ბოლო ოცდაათი წლის განმავლობაში ამერიკის შეერთებულ შტატებს ტრუხილიოზე ერთგული მეგობარი? რომელი ქვეყნის ხელისუფლებამ დაუჭირა მხარი მასავით გაერთიანებული ერების ორგანიზაციაში? ვინ გამოუჩხადა პირველმა ომი გერ-

ნიზაციის მიერ ნამონებული კამპანიი შეურაცხყოფილმა, არიზონაში თავის სკემიანობა მიატოვა და ამერიკული პრ სა წერილებით დაბომბდა. ამერიკელები შეახსენა, რომ ტრუხებილიოს ეპოქაში და მინიკის რესპუბლიკა ანტიკომუნისტურ მოძრაობის ბასტიონი და ამერიკულებული შტატების საუკეთესო მოკავშირე იყო დასავლეთ ნახევარსფეროში. ეს არ იქმარა — თავისი ჯიბით, ამი დედა ვატირე! — დახმარების კომიტეტი დააფუძნა, წერილები გამოაქვეყნა, კო ფერენციები ჩაატარა. მეტიც, სხვები სთვის მაგალითის მისაცემად, ქალა ტრუხებილიოში ჩამოვიდა ოჯახთან ერთა და მალეკონზე სახლი დაიქირვა. ნაშე დღვეს საიმონი და დოროთი სასახლეზე მასთან ერთად ისადილებენ და ყოფილ marine დომინიკის რესპუბლიკის ყველაზე მაღალ ჯილდოს, ხუნ პაბლო დუარტე საპატიო ორდენს მიიღებს. ნამდვილი მarine, დიაბ, სენიორ!

ში. ფანჯრიდან ხეების კენწეროებას და ვარსკვლავებით მოქარგული ცის ნაგლა ჯეს ხედავდა. ღამის სიჩუმეში დროდადრო ღამისმთვლების ხმა აღწევდა, ხუან და დოის პესას, ამადო ნერვოს, რუბენ დარტოს (ამან აფიქრებიხა, რომ მათ შორი მოარული მნიკვლიყ იყო — მან ზეპირა იცოდა რუბენ დარიო), პაბლო ნერულა „სიყვარულის ოც ლექსასა“ და ხუან ანტონიო ალიქსის საარშიყო სტროფებს კითხულობდნენ. რაღა თქმა უნდა, დონია მარიას, მწერლისა და მორალისტის ლექსეებსაც წარმოთქამდნენ. სტატიკურ ველო სიპედზე სავარჯიშოდ რომ ჯდებოდა, საც ცილი აუტყდა. მისმა ცოლმა სერიოზულად მიიღო ეს ამბავი. ხანდახან, რადამზე სის რეზიდენციაში ლიტერატურულ სადა ამოებს მართავდა და მხატვრული კითხვის თავის ლექსებს აკითხებდა. სენატორი ენრი ჩინიბისიც, რომელ საც თავი პოეტად მოჰქონდა, მონანილეობდა ხოლმე ამ ბიძვაში, რითაც თავის

ნერია, საკუთარი სახელის დაწერაც კი არ
შეგიძლია უშეცდომოდ, გამყიდველმა
გალისიერმა, ხოსე აღმონამ დაწერა და
მე გადავუხადე. არ იცი, ხალხი რას ამ-
ბობს? ამბობენ, რომ „ყალბი მეგობრობის“
ტექსტში ხუან აღმონამს სახელია დაშ-
იფრული“. კიდევ ერთხელ გაიცინა, გულ-
წრფელად, მხიარულად. ნაღველი გან-
დევნა. მარიას ტირილი წასცდა: „როგორ
მამცირებ!“ დაემუქრა, რომ დედა ხული-
ასთან უსაყვედურებდა. თითქოს მის სა-
ბრალო, ოთხმოცდათექვსმეტი წლის დე-
დას ოჯახური ხლართების თავი ჰქონდა.
მარია, მისი ძმებივით ყოველთვის კეთილ-
შობილ დედა ხულიასთან გარბოდა გულის
მოსაოხებლად. მარიას შემოსარიგებლად
ტრუხილიო იძულებული გახდა, ხელდამშ-
ვენებული გაეშვა. მართალი იყო, რასაც
დომინიკელები ჩურჩულით ამბობდნენ, რომ
მწერალსა და მორალისტს ქეციანი
და ყოყლორინა გული ჰქონდა. ასეთი იყო
მაშინაც, საყვარლები რომ იყვნენ. ჯერ
კიდევ ახალგაზრდას აზრად მოუვიდა
დომინიკის რესპუბლიკის ეროვნული
პოლიციის უნიფორმებისთვის სამრეცხ-
აო გაეხსნა. მაშინ გადადგა თავისი პირვე-
ლი ნაბიჯი. ველოსიპედის ტრიალმა სხ-
ეული გაუხურა. იგრძნო, რომ ფორმაში
იყო. თხუთმეტი წუთი საკარისია. კიდევ
თხუთმეტ წუთს ქელზე ივარჯიშებს, ვიდრე
დღის ბრძოლაში ჩაბებება.

ძელი გვერდით ოთახში იდგა. იქაურობა სავარჯიშო ტექნიკით იყო გაჭედილი. ვარჯიში დაწყო, მოულოდნელად ცხენის ჭიხვინმა დაარღვია გამთების სიჩრდე: გრძელი, მუსიკალური ხმა იყო, როგორც სიცოცხლის ყიფინი. რამდენი ხანია ცხენზე აღარ შემჯდარა? თვეებია. ადრე არასოდეს ბეზრდებოდა, ორმოცდათი წლის შემდეგაც ისეთ სიხარულს ანიჭებდა, როგორც ესპანური კონიაკის — „კარლ I“-ის პირველი ყლუპი, როგორც სანატრელი მდედრის თეთრი, მკერიეი სხეულის პირველი თვალის შევლება. მოგონება ისევ გაჩინიკული გოგოს სახემ მოუნამდა, იმ ბოზიშვილმა ლოგინში რომ მოუთრია. ნეტავ, იცოდა, როგორი შეურაცხყოფის გადატანა მოუწევდა? მანუელ ალფონსოს საამისოდ გამჩედაობა არ ეყოფოდა. იქნებ მოუყვა კიდეც გოგონამ ყველაფერი და მან გემრიელად გადაიხარხა? ჭორიკნებს შორის ხმა სწრაფად ვრცელდება, სულ მალე ეს ამბავი კაფე „ელ კონდეს“ მოედება. სირცხვილისა და ბრაზისგან აკანკალდა, მკლავებს მწყობრად ამოძრავებდა. ოფლმა დაასხა. ახლა რომ ხედავდნენ! კიდევ ერთი ლეგენდა, რომელიც მის შესახებ გავრცელდა, ის იყო, რომ „ტრუხილიო არასოდეს იფლიანდება. ზაფხულის თაკარა მზეში მაუდის მუნდირი, ხავერდის ჟილეტი და ხელთათმანები აცვია, მაგრამ შუბლზე ერთ წვეთ იფლს ვერ შენიშნავ“. თუ არ უნდოდა, არ იფლიანდებოდა. მხოლოდ მარტოობისას, ვარჯიშის დროს აძლევდა საკუთარ სხეულს უფლებას, რომ მოშევულიყო. რთული დრო დაუდგა, პრობლემებით დატვირთულს ცხენის ჭენების საამოვნება მოაკლდა. აბა, ამ კვირას შაინც თუ ძოახებებს კაობას სახლში წასვლას. ცხენს შეკაზმავდა, მდინარის პირას, ხეების ჩრდილში მარტო გაინავარდებდა და თავს გაიახალგაზრდავებდა. „მდედრის მელავებიც კი არ არის ისეთი მხურვალე, როგორც ბეჭაურის ქედი“.

მარცხენა მკლავი რომ აუძაგაგდა, ვარჯიში შეწყვიტა. სახე შეიმშრალა და უბის გასწვრივ შარვალს დახედა. არა-ფერო. ჯერ კიდევ ბნელობა. რადამესის რეზიდენციის ხეები და ბუქჩები შავი ლაქებივით მოჩანდა გაკრიალებული ცის ქვეშ, რომელზეც ვარკვლავები ციმციმებდნენ. როგორ არის პაბლო ნერუდას ლექსი, მორალისტი ქალის თუთიყუშ მეგობრებს რომ მოსწონთ? „შორს ცისფერი, ზეციური სხეულები ციმციმებენ“. საბრალო ბებრუხანები იმაზე ოცნებობდნენ, რომ მაგან პოეტს მათვის ქეცი მოეფხნა და გვერდით მხოლოდ ფრანკენშტეინჩირინოსი ჰყავდათ. კიდევ ერთხელ წასკადა გულიანი სიცილი, რაც ასე იშვიათად ემართებოდა ბოლო დროს.

შიშველ ტანზე ხალათი მოიცვა,
ფლოსტებში ფეხები გაუყარა და გასაპა-
რსად გაეშურა. რადიო ჩართო. „დომინი-
კის სმა“ და „კარიბის რადიო“. წლების წინ

მარიო ვარგას ლიონა

კაცის ნაზიმი

ფრაგმენტი რომანიდან

ზუსტად ოთხი საათი იყო. ტუმბოზ
შემოდგმული ლაპათა აანთო, ფლოსტები
ფეხი წაყო და მძიმედ წამოდგა. ძვლები
ტეხდა, ზურგისა და ფეხის კუნთები
სტკიოდა, როგორც რამდენიმე დღის წილი
კაობას სახლში², იმ საძაგლელ გოგოსთა
გატარებულ წყეულ ლამეს. უსიამოვნები
სგან კბილები დააღრმავალა. სავარ
ძლისკენ გაეშურა, სადაც სინფორმულ
სავარჯიშო ტანსაცმელი და სპორტულ
ფეხსაცმელი დაედო. მოულოდნელა
ეჭვმდე შეაყოვნა. შემფოთებულმა ზენარ
დახედა — უფორმო მონაცრისფრო ლაგ
ზენტრის სითეთრეს ბლალავდა. ისევ და
მართა! შეურაცხყოფის განცდამ კაობა
სახლის მნარე მოგონება გააფერმერთ
ლა. ჯანდაბა! ჯანდაბა! ეს არ იყო მტერ
რომელიც შეეძლო დაემარცხებინ
როგორც ასობით და ათასობით დაუ
მარცხებია ნლების განმავლობაში მოსა
იდვით, შევიწროებით, განადგურებით
მასში ცხოვრობდა, ხორცი ხორცთაგა
და სისხლი სისხლთაგანი იყო. სწორე
მაშინ ანგრევდა, როცა ძალა და ჯან
რთელობა ისე სჭირდებოდა, როგორ
არასოდეს. გაჩხინიკულმა გოგონამ უბი
ფრიგა მოიტანა.

ლიტერატურული განვითარების მუნიციპალიტეტი

საინფორმაციო გამოშვება დილის ხუთ
საათზე იწყებოდა, მაგრამ, როდესაც მის-
მა ძმამ, პეტანმა, „დომინიკის ხმის“ მეპა-
ტრონებმ, შეიტყო, რომ უფროსი ოთხ
საათზე იღვიძებდა, გადაცემა ერთი
საათით გადასწინა. სხვა საინფორმაციო
საშუალებებმაც მიბაძეს. იცოდნენ, რომ
სანამ უფროს იპარსავდა, იბანდა და იც-
ვამდა, რადიოს უსმენდა ხოლმე და მონ-
დომებას არ აკლებდნენ.

„დომინიკის ხმაშ“ საღამოს რესტორან „ელ კონდეში“ დაგევმილი საცეკვაო საღამოს შესახებ გამოაცხადა, „ლოს კოლოსოს დე რიტომ“ ცრიფესორ გატონისა და მომღერალ ჯონი ვენტურას მონანილეობით გაიმართებოდა, შემდეგ ხულია მოლინას, ტრუხილიოს დედის მიერ ყველაზე მრავალშვილიანი დედისათვის პრემიის გადაცემის შესახებ ამცნო მსმენელს. გამარჯვებულმა, დონია ალექსანდრინა ფრანცისკომ, ოცდაერთი ცოცხალი შვილის მშობელმა, მის პრეზიდენტა დედის გამოსახულებიანი მედლის გადაცემისას გამოაცხადა, — ჩემი ოცდაერთი შვილის სიცოცხლეს არ დავიშურებ, თუ ქველმოქმედი ინებებსო. „არ მჯერა შენი, ვიგინდარავ!“

კინლებში გაიხეხა და გაპარსვას ისეთი გულმონდგინებით შეუდგა, როგორც ყოველთვის აკეთებდა ხოლმე იმ დროიდან, ჯიბეგაფხევილი ყმანვილი რომ იყო სან კრისტობალში. მაშინ ჯერ კიდევ არ იცოდა, მის საბრალო დედას, ახლა მთელი ქვეყანა დედის დღეს რომ პატივს მიაგებს („მოწყალე ქველმოქმედი და ჩვენი სახელოვანი ხელისუფალის მშობელი“ — თქვა რადიონამყვანმა), ლობიო და ბრინჯითუ ექნებოდა რვა პირლია შვილის დასაპურებლად. სისუფთავე, სხეულის მოვლა და ტანისამოსი ერთადერთი რელიგია იყო, რომელსაც ტრუზილიონ მთელი ცხოვრება კეთილსინდისიერად აღას-რულებდა.

დედის დღის აღსანიშნავად, დედა ხულას სახლში მისული სტუმრების გრძელი სიის შემდეგ (საბრალო მოხუცი, მოთმინებით რომ იტანს კოლეჯების, ინტიტუტების, სინდიკატების დაუსრულებელ ქარავანს და სუსტი ხმით მადლობას უზღის ქათინაურებისა და ყვავილებისთვის), რადიონამყვანი მისდგა ეპისკოპოსებს — რეილისა და პანალს, რომლებიც „ჩვენი მზის ქვეშ არ დაბადებულან და ჩვენი მთვარის ქვეშ არ დატანჯულან“ („მშვენივრად თქვა“, გაფიქრა), „ჩვენი ცხოვრების საზოგადოებრივ და პოლიტიკურ ცხოვრებაში ეჩრებიან და სამართალს ფეხქვეშ თელავენ“. ჯონი აბესს სურდა, სანტო დომინგოს კოლეჯში შეჭრილიყო და იანკი ეპისკოპოსი თავშესაფრიდან გამოეთრია. „რა მოხდება, უფროსო? გრინგოები გააპროტექტებენ, ცხადია. ყველაფერს არ აპროტესტებენ ამ ბოლო დროს? გალინდესის გამო, მფრინავი მერფის გამო, ტეტანურზე თავდასხმის ამორ თა კორა ათასი რამის ამორ რა

თა გამო და კიდევ ათასი თოთი გამო. თა მნიშვნელობა აქვს, როგორ ყეფვე კარაკასში, პუერტო-რიკოში, ვაშინგტონში, ნიუ-ორქსა და ჰავანაში? მნიშვნელოვანი ისაა, რაც აქ ხდება. ანაფორიანები თუ შეშინდებიან, შეთქმულებას ვედარ გაბედავენ“. არა. ჯერ არ დამდგარა დრო, რეილის, ესპანელ ეპისკოპოს პანალსა და სხვა ბოზიშვილებს ანგარიში რომ გაუსწორონ. ტრუხილიოს შინაგანი ხმა არ ატყუებს. ჯერჯერობით ეპისკოპოსებს თმის დერი არ უნდა ჩამოუვარდეთ, თუნდაც გააგრძელონ ჩვენთვის ძირის გამოთხრა ისე, როგორც 1960 წლის 25 დეკემბერს გააკეთეს — უკვე წელიწადნახევარი გასულა! — როდესაც ეპისკოპოსის ეპისტოლე ყველა წირვაზე წაიკითხეს და რეჟიმის წინააღმდეგ კათოლიკური ეკლესიის ბრძოლა გამოაცხადეს. წყეულები! ყორნები! ცვედანები! ეს გაუკეთეს იმ ადამიანს, რომელიც პაპმა პირ XII-მ ვატიკანში წმინდა გრიგორის ორდენით დაჯილდოვა. რადიოში პანო პიჩირდომ ის სიტყვა გაიხსენა, შინაგან საქმეთა და რელიგიურ კულტთა მინისტრად დანიშვნის წინ რომ წარმოთქვა: „სახელმწიფო სამოც მილიონ ჰესტას ხარჯავს იმ ეკლესიაზე, რომლის ეპისკოპოსები და ღვთისმშასხურები ახლა ასე აზარალებენ დომინიკის რესპუბლიკის კათოლიკურ მრევლს“. სხვა არსზე გადართო. რადიო „კარიბეში“ მუშების საპროტესტო

ივლო. ცხელი და ცივი წყლის სხვაობამ გაამხნევა. ახლა კი მართლაც ყოჩადად იყო. სანამ დეზოდორანტს ისხამდა და ტალკს იყრიდა, კარიბის რადიოს მიაყურადა, რომელიც „წყეული გონების“ (როგორც ჯონი აქესს ეძახდა ხოლმე, როცა კარგ გუნებაზე იყო) იდეებსა და ლოზუნგებს გადმოსცემდა.

ამჯერად „მირაფლორესის ვირთხას“, „ვენესუელელ წიდას“ უსწორდებოდნენ, წამყვანი, რომელსაც ისეთი ხმა დაეყენებინა, როგორითაც პედერასტებზე ლაპარაკობენ, ამტკიცებდა, რომ პრეზიდენტმა რომულო ბეტანკურმა ვენესუელი ხალხი არა მთოლოდ დაამშია, არამედ უბედურებაც მოუტანა. განა ახლა ახლა ან აფეთქდა ვენესუელის აეროპოსტალის თვითმფრინავი, სადაც სამოცდაორი ადამიანი დაიღუპა? ეს პედერასტი თავისას ვერ გაიტანს. ამერიკის სახელმწიფოთა ორგანიზაციისგან დომინიკელებისათვის სანქციების დაწესებას მიაღწია, მაგრამ იცინის ის, ვინც ბოლოს იცინის! ვერც მირაფლორესის სასახლის ვირთხა, ვერც პუერტო-რიკოელი ნაკუმანი მუნიციპატიანი⁸, ვერც პისტოლეტიანი ფიგერესი⁹ ვერ შეაშინებს. ეკლესია — სხვა ამბავეა. ქლაჟ ტრუხილითდან ესპანეთში გამგზავრებამდე პერონმა გააფრთხილა: „მღვდელებთან იყავი ფრთხილად, გენერალისიმუსო. არც იღებარქების ჯოგს და არც სამხედროებს არ დაუუმარცხებივარ, ანაფორიანებმა დამდეს ბეჭებზე. ან შეეკარი, ან ერთხელ და სამუდამოდ ბოლო მოუდე“. მას ვერ დაანარცხებენ, მაგრამ სისხლს უშრობენ. 1960 წლის 25 იანვრიდან დღე არ გასულა, რომ არ გაემწარებინათ: წერილები, ეპისტოლები, საეკლესიო მსახურება, ქადაგება... ყველაფერი, რასაც ანაფორიანები მის წინააღმდეგ ამბობდნენ და აკეთებდნენ, საზღვარგარეთს აღაშფოთებდა, გაზეთები, რადიო, ტელევიზია — ტრუხილიოს გარდაუფალ დაცემაზე საუბრობდა ახლა, როდესაც მას „ეკლესიამ ზურგი შეაწინა“.

ფრთხილად იძოქედის.
მაგრამ, რასაც გონება კარნახობდა, მის სასქესო ჯირკვლებზე არ მოქმედებდა. ბრაზით დაბრმავებულმა ჩაცმა შეწყვიტა. რისხვა სხეულის ყველა უჯრედს მოედო, ამოხეთქილი ლავა გონებას მისწვდა და მის გახეთქვას ლამობდა.

რამთისმა და რადამესმა მაყურებელის
ყველაზე მქუჩარე ოვაციები დაიმსახ-
ურეს". კიდევ ერთი ტყუილი — დომინი-
კელებისა და უფროსის გულის მოსაგებად.
კუჭის თავთან სიმჟავე იგრძნო, როგორც
ყოველთვის, საკუთარ შვილებზე რომ
ფიქრობდა: წარმატებული ხელმოცა-
რულები, ოცნებებსგან დაცლილები!
პარიზში პოლოს თამაშობენ და ფრანგ
ქალებს ჟიმავენ მაშინ, როცა მათი მამა
გადარჩენისათვის სამკვდრო-სასიცოცხ-
ლო ბრძოლაშია ჩართული.

სახეზე წყალი შეისხა. სისხლი უძმარდებოდა, საკუთარ შვილებზე რომ ფიქრობდა. ღმერთო ჩემო, ბარალი არ მიუძღვის. მისი ჯიში სუფთა იყო, ნამდვილი ულაყის წმინდა ჯიშის თესლი ჰქონდა. აგერ არიან ამის დასტური — სხვა ქალებთან ჩასახული შვილები. რაღა შორს წავიდეს, ლინა ლოვატონის გაჩერილები: ჩაფსკვინილები, ენერგიულები, ათასჯერ უფრო იმსახურებები მისი მუქთახორა, უქნარა შვილების ადგილს, ოპერის მომღერლების სახელები რომ ჰქვიათ. რატომ დათანხმდა ღრმად პატივცემულ ქალბატონს, რომ საკუთარი შვილებისთვის „აიდას“ — იმ ოპერის პერსონაჟების სახელები დაერქმია, უკეთურ დროს, ნიუ-იორკუში რომ მოისმინა? უილბლობის მეტი არაფერი მოუტანია: ნამდვილი, მეცრდანჯგვლიანი მამაკაცების ნაცვლად ოპერის მასხარებად იქცნენ. ბოჰემურები, მფლანგველები, ხასიათისა და ამბიციების გარეშე მხოლოდ დროსტარებისთვის ვარგიან. ტრუხილიოს ძმებს დაემსგავანენ და არა მას. ისეთივე მცონარები არიან, როგორც ნეგრო, პეტანი, პიპი, ანიბალი — ხულიგნების ხროვა, მუქთამჭამელები, უმატენისები და უბადრუკი დემონები, აი, ვინ არიან მისი ძმები. არც ერთს მისი ენერგიის, შემართებისა და ხელვის მისხალიც არ გამოჰყევა. რა ელის ამ ქვეყანას, ის რომ ალარ იქნება? დარწმუ-

მოყვარე იყო და ცნობილი მდედრები შეყვადა გაუიმული, ფრანგი დანიელ დარიედან⁶ მოყოლებული, მულტიმილ-იონერ პარბარა ხატონის⁷ ჩათვლით. თანაც ისე, რომ ერთი თაგულიც არ უჩუ-ქნია მათთვის, მეტიც, იქთ ატყავებდა და მათ ხარჯზე მდიდრდებოდა.

აბაზანაში მარილი ჩაყარა და ისეთი დიდი კმაყოფილებით ჩანვა, როგორც ყოველ დილით. პორფირიონ კარგი ცხ-ლოვრების მოტრფიალე იყო. მისი ქორწინე-ჭა პარბარა ხატონთან ერთი თვე გაგრ-ქელდა — ეს კი საკმარისი დრო იყო საი-ძისოდ, ერთი მილიონი რომ ქეშად წაერთ-მია და მეორე — უძრავი ქონების სახით. რამფისი და რადამესი ისეთები მანც ყო-ვილიყვნენ, როგორიც პორტირიო! ეს კოცხალი ფალოსი პატივმოყვარეობას იფრევევდა. და როგორც ყველა წარმატე-ბულს, მტრებიც ჰყავდა. მის შესახებ ჭორები არ ცხრებოდა, ურჩევდნენ, რუ-ბიროსა დიპლომატიური სამსახურიდან ამოქმედობინა, რადგან მისი სკანდალე-ბი ქვეყნის სახელს ბლაბლავდა. შურიანე-ბი. დომინიკის რესპუბლიკას რა მა უნდა მოუტანოს უკეთესი სახელი, თუ არა ასეთ-მა ყვერებმა? იმ დროიდან, რაც ფლორ დე-ოროზე დაქორწინდა, არწმუნებდნენ, თავი წაეგლიჯა მულატი მოზვერისთვის, მისი ქალიშვილი რომ მოხიბდა და შეაც-ტინა. ამას არ იზამს. ტრუხილიო კარგად ცნობს მოღალატებს, ყნოსვით გრძნობს მანამდე, ვიდრე გაყიდიან. სწორედ ამიტ-ომაც არის რუბიროსა ცოცხალი და ამ-დენი იუდა კი ლა კუარენტასა და ლა ვიქ-ტორიაში ლპება. ზოგიერთები — ბეატას კუნძულზე, ზვიგენბის სტომაქში არიან და ზოგი — დომინიკელთა მიწის ჭიებს სუქებენ. საბრალო რამფის, საბრალო რადამესს. კიდევ კარგი, ანხელიტას მაინც აქვს მტკიცე ხასიათი და მის გვერდით არის.

